

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології

Проект робочої програми

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ Олександр САФІН

«__» серпня 202_ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ 1.05 ПСИХОЛОГІЯ ЕМОЦІЙ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія емоцій» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності: 053 Психологія.

Розробник: Шулдик Г.О. – канд. психол. наук, доцент кафедри психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол № від «__» серпня 202__ року

Завідувач кафедри психології _____ Олександр САФІН

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол № від «__» серпня 202__ року

Голова науково-методичної комісії факультету
соціальної та психологічної освіти

_____ Галина БОНДАРЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів із розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	40	10
Лекційні	20	4
Семінарські / Практичні	20	6
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	70	100
Індивідуальні завдання	10	10
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка майбутніх психологів до оволодіння основними поняттями та категоріями з психології емоцій та методами їх діагностики.

Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- 1) засвоєння здобувачами основних понять психології емоцій;
- 2) вироблення умінь застосовувати методи діагностики емоційної сфери особистості.
- 3) формування здатності використовувати набуті компетентності дисципліни у майбутній професійній діяльності.

Відповідно до вимог навчальної дисципліни здобувачі повинні володіти наступними **загальними та фаховими компетентностями**.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія емоцій» є підготовка майбутніх науково-педагогічних працівників вищої школи до оволодіння основними поняттями з психології емоцій, а також діагностичними методами.

Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- 1) засвоєння здобувачами основних понять психології психології емоцій;
- 2) вироблення умінь застосовувати методи діагностики мотивів діяльності та емоційної сфери особистості.
- 3) формування здатності використовувати набуті компетентності дисципліни у власних наукових дослідженнях.

Відповідно до вимог навчальної дисципліни здобувачі повинні володіти наступними **загальними та фаховими компетентностями**.

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати знання з психології емоцій у практичних ситуаціях.
2. Здатність проведення досліджень з психології емоцій на відповідному рівні.
3. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у галузі психології емоцій.

Фахові компетентності:

1. Здатність здійснювати теоретичний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки у галузі емоційної сфери особистості.
2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни в галузі психології емоцій.
3. Здатність застосовувати різні методи діагностики емоційної сфери особистості у подальшій професійній діяльності.

Очікувані результати навчання:

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження емоцій особистості із застосуванням валідних та надійних методів.
3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки з проблем психології емоцій.

Універсальні навички (soft-skills): продовжувати формувати комунікативні навички, навички виступати на публіці, уміння працювати в команді, уміння аргументувати свою думку; уміння брати на себе відповідальність; здатність розуміти свої емоції та емоції інших людей; вміння керувати емоціями; проявляти позитивне мислення; володіти емпатією.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Характеристика емоційного реагування

Тема 1. Загальна характеристика емоційного реагування особистості

Емоційне реагування та його складові (суб'єктивні переживання, рухові реакції, зміни в діяльності внутрішніх органів). Характеристика емоційного реагування: знак, вплив на поведінку та діяльність, інтенсивність, тривалість та предметність. Роль емоцій в житті людини.

Тема 2. Види емоційного реагування та їх характеристика

Емоційний тон відчуттів. Порівняння відчуттів та емоційного тону відчуттів. Емоційний тон вражень. Емоції та їх характеристика. Афекти. Настрої. Стреси та їх стадії. Загальне уявлення про почуття та їх порівняння з емоціями.

Тема 3. Теорії емоцій

Еволюційна теорія емоцій Ч. Дарвіна. Мотиваційні теорії емоцій. Когнітивні теорії емоцій. Інформаційна теорія емоцій П. В. Сімонова. Теорія диференційних емоцій К. Ізарда. Рефлекторні механізми виникнення емоційних реакцій за І. П. Павловим.

Змістовий модуль 2

Емоційний інтелект та емоційні властивості людини

Тема 4. Емоційний інтелект людини.

Поняття емоційного інтелекту. Теорії та структура емоційного інтелекту. Розвиток емоційного інтелекту. Різновиди емоційних прийомів для оптимізації навчання здобувачів.

Тема 5. Емоційні властивості людини. Профілактика професійного вигорання людини.

Сутність професійного вигорання. Профілактика професійного вигорання в психологів (педагогів). Фізіологічний, емоційно-вольовий та ціннісно-смысловий рівень регуляції психофізичного стану людини.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л.		п.	лаб	інд.	с.р.	л.		п.	лаб	інд.	с. р.	
Змістовий модуль 1												
Характеристика емоційного реагування												
Тема 1. Загальна характеристика емоційного реагування особистості	24	4	4		2	14	24	2	2		2	20
Тема 2. Види емоційного реагування та їх характеристики	24	4	4		2	14	24					2
Тема 3. Теорії емоцій	24	4	4		2	14	24		2		2	20
Разом	72	12	12		6	42	72	2	4		6	60
Змістовий модуль 2												
Емоційний інтелект та емоційні властивості людини												
Тема 4. Емоційний інтелект людини.	24	4	4		2	14	24				2	20
Тема 5. Емоційні властивості людини. Профілактика професійного вигорання людини	24	4	4		2	14	24	2	2		2	20
Разом	48	8	8		4	28	48	2	2		4	40
Усього годин	120	20	20		10	70	120	4	6		10	100
Модуль ІНДЗ												
<i>Усього годин</i>	120	20	20		10	70	120	4	6		10	100

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Загальна характеристика емоційного реагування особистості	4	1
2.	Види емоційного реагування та їх характеристика	4	1
3.	Теорії емоцій	4	2
4.	Емоційний інтелект людини.	4	1
5.	Емоційні властивості людини. Профілактика професійного вигорання	4	1
	Усього годин	20	6

7. Самостійна робота

Питання, які здобувач опрацьовує самостійно, необхідно презентувати у вигляді усної доповіді (коротке повідомлення 4-5 хвилин) під час практичного заняття (чи під час індивідуальної консультації з викладачем). В умовах дистанційного навчання завдання для самостійної роботи прикріплюються окремим документом в Інформаційно-освітньому середовищі (Moodle).

№ з/п	Зміст навчального матеріалу (питання, які виносяться на самостійне опрацювання)	Форма	Кількість годин д/ф	Кількість годин з/ф
Тема 1.	Загальна характеристика емоційного реагування особистості: 1. Сутність суб'єктивних переживань. 2. Що таке тривалість та інтенсивність емоційного реагування? 3. Яка роль емоційного реагування в професійній діяльності психолога?	повідомлення	12	20
Тема 2.	Види емоційного реагування та їх характеристика: 1. Як формувати стресостійкість в умовах війни? 2. Які прояви афекту особистості в умовах війни? 3. Опишіть вплив тілесно-фокусованої терапії на стабілізацію емоційних станів особистості.	реферат	14	20
Тема 3.	Теорії емоцій: 1. В чому суть периферійної теорії емоцій Джеймса-Ланге? 2. Охарактеризуйте теорію емоцій Кеннона-Барда. 3. Опишіть асоціативну теорію емоцій В. Вундта.	таблиця	16	20
Тема 4.	Емоційний інтелект людини: 1. Опишіть емоційний інтелект як підструктуру соціального інтелекту майбутнього психолога.	реферат	10	20
Тема 5.	Емоційні властивості людини. Профілактика професійного вигорання людини: 1) Опишіть складові емоційного вигорання у людей різних професій. 2) Розробіть рекомендації (1-2сторінки) на тему «Як звільнитися від внутрішнього гніву?». 3) Розробіть рекомендації на тему: «Як допомогти людині відновити почуття безпеки?».	таблиця, реферат	18	20
	Разом		70	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Денна форма

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1	Повнота розкриття питання	1	3
2	Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість	1	
3	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	1	

Заочна форма

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1	Повнота розкриття питання	2	5
2	Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість	2	
3	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	1	

8. Індивідуальна робота

Виконати одне із завдань:

I. Провести діагностику емоційної сфери особистості

1. Дослідити емоційний інтелект особистості, використавши методики (на вибір здобувача).
2. Діагностувати емоційні властивості особистості, використавши методики (на вибір здобувача).
3. Підібрати методики для діагностики стресу та провести їх.
4. Діагностувати психічне здоров'я особистості в умовах війни і в повоєнний час.

№ п/п	Критерії оцінювання діагностики	Кількість балів	Разом
1	Підбір адекватних методик	4	20
2	Узагальнення результатів діагностики	6	
3	Спосіб представлення матеріалу (схема, таблиця, графік тощо)	5	
4	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо)	5	

- II. Взяти участь в науково-практичній конференції (написати і опублікувати статтю, тези, виступити з доповіддю). Максимальна кількість балів – 20.

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Публікація тез чи статті у наукових виданнях (без виступу)	15-20

2.	Публікація тез чи статті у наукових виданнях з виступом на пленарному або секційному засіданнях	18-20
3.	Виступ на пленарному або секційному засіданнях (без публікації)	15

III. Підготувати реферати на теми:

- Сутність емоційно-фокусованої терапії
- Як зберегти психічне здоров'я людини в умовах війни.
- Як можна використати ідеї емоційно-фокусованої терапії в умовах війни?
- Залежність страхів особистості від прив'язаності.
- Сором як ознака прив'язаності.
- Розвиток відчуття безпеки за допомогою полівагальної теорії
- Психологічна допомога людям (різних вікових категорій) у подоланні стресу під час війни.

Тему реферату може запропонувати здобувач, попередньо узгодивши з викладачем.

Максимальна кількість балів – 20, якщо дотримані всі вимоги до написання рефератів.

№ п/п	Критерії оцінювання реферату	Кількість балів	Разом
1	Пошук та бібліографічний опис літератури (5-7 джерел)	4	20
2	Складання плану реферату	3	
3	Розкриття змісту реферату	10	
4	Оформлення реферату	3	

IV. Розробити презентацію однієї із тем (на вибір), що виносяться на самостійне опрацювання.

Презентація – це представлення результатів самостійної роботи здобувача з опрацювання обраної теми, питання, завдання і т.п. Мета презентації – набуття здобувачами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

Вимоги до структури та змісту презентацій

- Стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту.
- 18-20 слайдів (Powerpoint).
- Ретельно структурована інформація з акцентом на основні аспекти питання, проблеми, завдання, тощо.
- Наявність коротких та лаконічних заголовків, маркованих та нумерованих списків.
- Важливу інформацію (наприклад, висновки, визначення, правила тощо) треба подавати великим та виділеним шрифтом і розміщувати в лівому верхньому кутку слайда.
- Другорядну інформацію бажано розміщувати внизу слайда.
- Кожному положенню (ідеї) треба відвести окремий абзац.
- Головну ідею треба викласти в першому рядку абзацу.
- Використовуйте табличні форми подання інформації (діаграми, схеми) для ілюстрації найважливіших фактів, що дасть змогу подати матеріал компактно й наочно.
- Графіка має органічно доповнювати текст.
- Пояснення треба розміщувати ближче до ілюстрацій, із якими вони мають з'являтися на екрані одночасно.

- Усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок. Максимальна кількість балів – 20.

№ п/п	Критерії оцінювання презентації	Кількість балів
1.	План презентації або питання, на які є аргументована відповідь.	0-6 балів
2.	Відповідність слайдів змісту тексту	0-8 балів
3.	Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері	0-6 балів
	Разом	20 балів

9. Методи навчання

Лекційні курси поєднуються із практичними заняттями з використанням інтерактивних технологій навчання. Переважно навчання відбувається в групах, з дискусіями та підготовкою презентацій. Використання здобувачами вищої освіти інтерактивного комплексу дисципліни за допомогою системи дистанційного навчання інформаційно-освітнього середовища (Moodle).

Методи навчання (МН):

МН 1 – проблемна лекція;

МН 2 – лекція-візуалізація;

МН 3 – лекція з елементами мозкового штурму;

МН 4 – метод дискусії;

МН 5 – складання структурно-логічної схеми;

МН 6 – метод ситуаційно-рольових ігор.

МН 7 – інші інтерактивні методи навчання (робота в парах, карусель, мозковий штурм тощо).

10. Методи контролю

Формами контролю знань здобувачів є поточний, модульний та підсумковий контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Форму модульного контролю (у вигляді тестів, письмової контрольної роботи, колоквиуму) обирає лектор дисципліни. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок викладач дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи.

Методи оцінювання (МО):

МО 1 – усне опитування;

МО 2 – письмове опитування;

МО 3 – тестування;

МО 4 – модульний контроль;

МО 5 – підсумковий контроль;

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Високий рівень (5 – А). Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує його на практиці в стандартних ситуаціях (виконання завдань, практичних робіт), наводить аргументи на підставі своїх думок. Він самостійно оцінює різні явища, факти, виявляючи особисту позицію щодо них, знаходить джерела інформації і використовує засвоєні компетентності під час виконання практичних науково-дослідницьких завдань.

Достатній рівень (4 – В). Здобувач може застосовувати знання в стандартних ситуаціях, з допомогою викладача аналізує одержані результати під час розв'язування науково-дослідницьких задач. Уміє пояснити явища, здійснювати аналіз, узагальнювати знання, систематизувати їх, робити висновки.

Достатній рівень (4 – С). Здобувач може частково застосовувати знання в стандартних ситуаціях, з допомогою викладача, зокрема навідних питань, аналізує отримані результати під час розв'язування науково-дослідницьких задач. Уміє, але з допомогою викладача, пояснити явища, здійснювати аналіз, узагальнювати знання, систематизувати їх, робити висновки.

Середній рівень (3 – D-E). Здобувач описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях, матеріалах підручника, розповідях викладача, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, теорій) розв'язує лише прості науково-дослідницькі задачі.

Низький рівень (2 – FX). Здобувач не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень теми.

Дуже низький рівень – «незадовільно» (F) – відсутні елементарні уявлення з дисципліни.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів на практичному занятті:

1. Наявність розгорнутої відповіді на теоретичні питання практичного заняття.
2. Висунення проблеми, поєднання теоретичного матеріалу з його практичним використанням у майбутній професійній діяльності.
3. Активна участь в обговоренні теоретичних питань на занятті.
4. Виступ з повідомленням.
5. Змістовність виступу, аргументованість.
6. Культура мовлення (дикція, виділення головного, чіткість, послідовність, чистота мовлення тощо).
7. Вміння вільно триматися перед аудиторією.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів на практичних заняттях за балами:

1 -2 бали – здобувач не опанував навчальний матеріал з теми, веде себе пасивно. Не проявляє ініціативи на занятті. Відповідає лише на прохання викладача, проте відповідь фрагментарна, немає логічного зв'язку між висловленими фразами; не виконав завдання для самостійного опрацювання.

3 бали – здобувач бере участь в обговоренні питань практичного заняття, але немає розгорнутої відповіді на питання, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми; не виконав завдання для самостійного опрацювання.

4-5 балів – здобувач правильно відтворює матеріал з теми практичного заняття, знає основні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, бере активну участь в обговоренні питань, вміє працювати в команді, дотримується послідовності у викладенні матеріалу. Разом з тим, у відповіді допускає неточності, окремі відповіді на питання практичного заняття відсутні, відчуває скованість перед аудиторією, читає

з конспекту та допускає порушення правил ділового мовлення; фрагментарно відтворює матеріал, що виносився на самостійне опрацювання.

6 балів – здобувач добре володіє вивченим матеріалом у рамках програми, застосовує знання під час вирішення практичних завдань, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, бере активну участь у командній роботі, в обговоренні питань та виступає з доповіддю, але відчуває скованість перед аудиторією, під час доповіді користується конспектом; частково відтворює матеріал, що виносився на самостійне опрацювання.

7 балів – здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття; володіє гнучкими знаннями не лише в рамках вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції, однак виявляє не конструктивну критику, не завжди дає можливість висловитися іншим; дотримується культури мовлення, проте вдається до суттєвих мовленнєвих помилок; неповно відтворює основний зміст матеріалів, які виносяться на самостійне опрацювання.

8-9 балів – здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, зокрема повідомляючи матеріал, вивчений самостійно; володіє гнучкими знаннями не лише в рамках вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції; вмilo організовує дискусію між учасниками заняття; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення, але зрідка робить мовленнєві помилки; відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійне опрацювання.

10 балів – здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, зокрема повідомляючи матеріал, вивчений самостійно; володіє гнучкими знаннями не лише в рамках вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції; вмilo організовує дискусію між учасниками заняття; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення, безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійне опрацювання.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Денна форма

Поточне оцінювання та самостійна робота							ІНДЗ	Сума
Зм 1				Зм2				
T1	T2	T3	МК1	T4	T5	МК2	20	100
10	10	10	15	10	10	15		

Заочна форма

Поточне оцінювання та самостійна робота				ІНДЗ	Сума
ЗМ1		ЗМ2			
T 1, T2, T3	МК 1	T 4, T5	МК 2	20	100
30	15	20	15		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навч. діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна:

1. Шулдик А. В., Шулдик Г. О. Психологія емоцій : навч.-метод. посібник. Умань : ВПЦ Візаві, 2023. 159 с.
2. Методичні рекомендації до практичних занять та організації самостійної роботи із навчальної дисципліни «Психологія емоцій / Укл. Г. О. Шулдик, А. В. Шулдик. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2023. 52 с.
3. Розвиток емоційної сфери дітей: сутність та специфіка / Уклад. Н. Д. Трофаїла Умань : Візаві, 2021. 135 с.
4. Козлова А. Емоційний інтелект : навч.посіб. К: Шкільний світ, 2018. 126 с.
5. Кабанцева А. В. Підтримка дитини в умовах емоційного напруження. К. : КВІЦ, 2018. 135 с.

Допоміжна:

6. Шулдик А. В., Шулдик Г. О. Діагностика та корекція FLOW-ефекту у викладачів закладів вищої освіти. *Психологічний журнал*. 2021.С.85–91. URL: <http://psyj.udpu.edu.ua/article/view/234715>
7. Шулдик А. В., Шулдик Г. О. Динаміка змін емоцій у здобувачів вищої освіти на початку війни 2022 року в Україні. *Габітус*. 2022, № 40. С. 99-105. URL: <http://habitus.od.ua/40-2022>
8. Шулдик А. В., Шулдик Г. О. Особливості прояву емоцій здобувачів вищої освіти під час російсько-української війни в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023, № (1(69)). С. 223–230. URL: <http://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/557>
9. Чудаєва Н. В., Шулдик Г. О. Емоційний світ людини. 2-ге вид. доповн. Умань, 2019. 126 с. URL: <https://nauka.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/88375-scaled.jpg>
10. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості К.: Либідь, 2007. 256 с.
11. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Віват, 2019. 512 с.
12. Діагностика емоційного інтелекту (Н. Холл) / Фетіскін Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості та малих груп. Вид-во Інституту психотерапії. 2002. С.57-59.
13. Емоційний розвиток дитини / Упоряд. С. Максименко К.: Мікрос-СВС, 2003. 112 с.
14. Ізард Керрол Е. Психологія емоцій. 2006. 464 с.

15. Канітц фон А. EQ. Управління емоціями / пер. з нім. ОМЕГА-Л: Smart Book 2008. 128 с.
16. Кеннон В. (1987). Теорія емоцій Джеймса-Ланге: критичне дослідження та альтернативна теорія. *Am J Psychol*, 100, 567-586.
17. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. К.: Книга плюс, 2018. 262с.
18. Ліхі Р.Л. Теорія емоційних схем. Відмінні особливості / пер. з англ. К.: Діалектика, 2021. 162 с.
19. Носенко Е.Л., Коврига Н.В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. К.: Вища школа, 2013. 126 с.
20. Ридінг Стар. Робота з емоціями. Я відчуваю, що? 100+технік. Моноліт, 2021. 150 с.
21. Сельє Г. Стрес без дистреса. Прогресс, 1979. 123 с.
22. Сучасні методи і засоби для визначення і діагностування емоційного стресу: монографія / за заг. ред. О.П. Мінцера. Вінниця: ВНТУ, 2010. 228 с.
23. Форвард С., Дестено Д., Фрейзер Д. Психологія емоцій (комплект із 2 книг: Емоційний успіх і Емоційний шантаж). Ранок, 2019. 624. с. <https://www.yakaboo.ua/ua/psihologija-emocij-komplekt-iz-2-knig.htm>
24. Яцюк М. Емоційний інтелект особистості (на хвилі Нової української школи): навч.-метод посібник. Вінниця: Діло, 2019. 105 с.
25. Bar-On R., Parker J. (2000) Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory. *Handbook of emotional intelligence*. San Francisco: Jossey-Bass. P. 363 – 388.
26. Barrett Lisa Feldman (2017). How Emotions are Made: The Secret Life of the Brain. New York: Houghton Mifflin Harcourt.
27. Greenberg L.S. (2016). Emotion-Focused Therapy, Revised Edition. Washington: APA Books.
28. Clarke Nicholas (2010). Emotional Intelligence and Its Relationship to Transformational Leadership and Key. Project Manager Competences. Vol 41, Issue 2. <https://doi.org/10.1002/pmj.20162>.
29. Mayer J. D. Mayer – Salovey – Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) (2004). User's Manual. Toronto: MultiHealth Systems, 110 p.
30. Joseph D. L., Newman D. A. Emotional Intelligence: An Integrative Meta-Analysis and Cascading Model (2020). *Journal of Applied Psychology*. Vol. 95, No 1. Pp. 54–78.

14. Інформаційні ресурси:

- <http://psyj.udpu.edu.ua/> – Психологічний журнал.
- <https://udpu.edu.ua/news/biblioteka-universytetu> – Бібліотека УДПУ імені Павла Тичини.
- <https://dspace.udpu.edu.ua/> – Електронний інституційний репозитарій УДПУ імені Павла Тичини.
- <http://mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України.
- <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- <https://library.gov.ua/> – Національна парламентська бібліотека України.
- <http://inpsy.naps.gov.ua/> – Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України.
- <http://psyua.com.ua/> – Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи.
- <http://psy.piter.com> – статті, психологічні новини.
- <http://psylib.org.ua> – архів книг з психології, сайти психологічних журналів.
- Мультимедійні презентації до тем.